13/10/2024

Το Αποστολικό Ανάγνωσμα της Κυριακής των Αγίων Πατέρων

/ Ορθόδοξες Προβολές

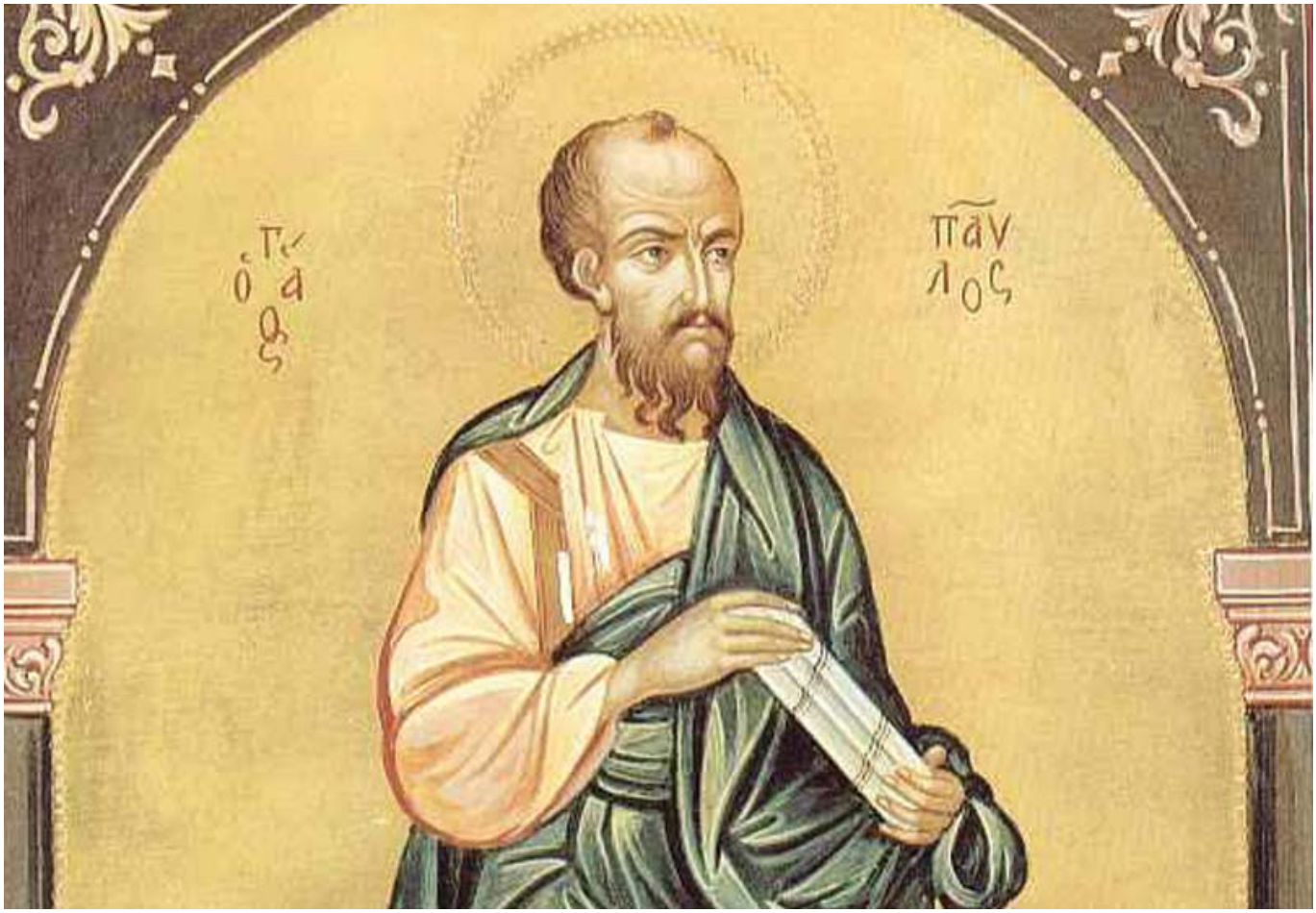

Το Αποστολικό Ανάγνωσμα της Κυριακής των Αγίων Πατέρων: Τιτ. γ’ 8-15 (13-10-2024)

Ηλιάνας Κάουρα, θεολόγου

Πρωτότυπο Κείμενο

Τέκνον Τίτε, πιστὸς ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ. Ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις

καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος. Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες. Ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν· Ἀμήν.

Νεοελληνική Απόδοση

Παιδί μου Τίτε, αυτά τα λόγια είναι αξιόπιστα και θέλω να τα βεβαιώνεις με την προσωπική σου μαρτυρία, ώστε όσοι έχουν πιστέψει στο Θεό να φροντίζουν να πρωτοστατούν σε καλά έργα. Αυτά είναι τα καλά και τα χρήσιμα στους ανθρώπους. Από το άλλο μέρος, να αποφεύγεις τις ανόητες αναζητήσεις σε γενεαλογικούς καταλόγους, τις φιλονικίες και τις διαμάχες γύρω από τις διατάξεις του ιουδαϊκού νόμου, γιατί όλα αυτά είναι ανώφελα και μάταια. Τον άνθρωπο που ακολουθεί πλανερές διδασκαλίες συμβούλεψέ τον μια δυο φορές, κι αν δεν ακούσει άφησέ τον, με τη βεβαιότητα πως αυτός έχει πια διαστραφεί και αμαρτάνει, καταδικάζοντας έτσι ο ίδιος τον εαυτό του. Όταν θα σου στείλω τον Αρτεμά ή τον Τυχικό, έλα το συντομότερο να με συναντήσεις στη Νικόπολη, γιατί εκεί αποφάσισα να περάσω το χειμώνα. Τον Ζηνά το νομικό και τον Απολλώ, να τους εφοδιάσεις πλουσιοπάροχα με ότι χρειάζονται για το ταξίδι τους, ώστε να μην τους λείψει τίποτα. Ας μαθαίνουν και οι δικοί μας να πρωτοστατούν σε καλά έργα, για ν΄ αντιμετωπίζουν τις επείγουσες υλικές ανάγκες, ώστε η ζωή τους να μην είναι άκαρπη. Σε χαιρετούν όλοι όσοι είναι μαζί μου. Χαιρέτησε τους πιστούς που μας αγαπούν. Η χάρη να είναι μαζί με όλους σας. Αμήν.

Σχολιασμός

Η Εκκλησία έχει αφιερώσει τρεις από τις Κυριακές του εκκλησιαστικού έτους στην τιμή των Αγίων Πατέρων. Η πρώτη είναι η έβδομη Κυριακή από το Πάσχα, η οποία είναι αφιερωμένη στους τριακόσιους δεκαοκτώ Πατέρες, οι οποίοι συγκρότησαν την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο, η δεύτερη είναι στις 13 Ιουλίου αν είναι Κυριακή, ή αν όχι η πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή. Αυτή η Κυριακή είναι αφιερωμένη στη μνήμη των έξι πρώτων Οικουμενικών Συνόδων με έμφαση στην Δ’ Οικουμενική

Σύνοδο στη Χαλκηδόνα Κωνσταντινουπόλεως το 451 μ.Χ. Η τρίτη Κυριακή η οποία είναι αυτή που εξετάζουμε σήμερα είναι μέσα στο μήνα Οκτώβριο και συγκεκριμένα αυτή που θα συμπέσει στις 11 του μηνός ή την πρώτη και πάλι Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και είναι αφιερωμένη στη μνήμη των Πατέρων της Ζ’ Οικουμενικής Συνόδου.

Το αποστολικό ανάγνωσμα της πρώτης Κυριακής είναι παρμένο από τις Πράξεις των Αποστόλων. Το αποστολικό ανάγνωσμα όμως των άλλων δύο Κυριακών είναι το ίδιο και είναι παρμένο από την προς Τίτον επιστολή του Αποστόλου Παύλου. Η επιστολή αυτή καθώς και οι δύο επιστολές του Αποστόλου διαφέρουν από τις υπόλοιπες γιατί πρώτον απευθύνονται προς συγκεκριμένο πρόσωπο και όχι προς Εκκλησίες και δεύτερον τα θέματα με τα οποία ασχολούνται έχουν να κάνουν με τους ποιμένες και το ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας γι αυτό το λόγο και ονομάζονται και ποιμαντικές επιστολές. Ο Απόστολος Παύλος στη συγκεκριμένη αποστολική περικοπή συνιστά στον Τίτο, Επίσκοπο Κρήτης, και κατ’ επέκταση σε όλους τους ποιμένες της Εκκλησίας, πως να εργάζεται και να «εκπαιδεύει» πνευματικά τους ανθρώπους.

Το αποστολικό ανάγνωσμα αρχίζει με τη φράση του Αποστόλου Παύλου «πιστός ο λόγος». Η έννοια του λόγου μέσα στην Αγία γραφή λαμβάνει πολλές ερμηνείες που ξεκινούν από την έννοιά του ως λόγου διδασκαλίας και φθάνουν μέχρι τον υποστατικό Λόγο του Θεού, τον Ιησού Χριστό. Στις Πράξεις των Αποστόλων γίνεται αναφορά περί «των λόγων του Κυρίου Ιησού» και το πιθανότερο είναι ότι η χρήση του όρου «λόγος» εδώ έχει σχέση με τους λόγους αυτούς του Ιησού Χριστού. Δηλαδή μεταξύ των πρώτων χριστιανών κυκλοφορούσαν χαρακτηριστικοί λόγοι του Κυρίου, τους οποίους χρησιμοποιούσαν στην καθημερινή τους ζωή. Για αυτούς τους λόγους λοιπόν, ζητά ο Απόστολος Παύλος από τον Τίτο να μιλά με βεβαιότητα και να τους θεωρεί αξιόπιστους.

Ζητά ο Απόστολος Παύλος από τον Τίτο να μιλά με βεβαιότητα για την αξιοπιστία του Ευαγγελίου, ώστε να οδηγηθεί στη μαρτυρία της αγάπης: «ίνα φροντίζωσι καλών έργων προΐστασθαι οι πεπιστευκότες τω Θεώ». Ο κάθε άνθρωπος που αποδέχεται το λόγο του Θεού θα έχει ως φυσικό έργο στη ζωή του να πρωτοστατεί σε έργα αγάπης. Τα καλά έργα που αποτελούν κύριο μέλημα της χριστιανικής ζωής είναι «καλά και ωφέλημα τοις ανθρώποις», δηλαδή έχουν διπλή ωφέλεια. Είναι ωφέλιμα καταρχήν γι΄ αυτούς που τα πράττουν, γιατί έτσι δεν μένουν μόνο στη θεωρία και στην απλή αποδοχή του λόγου του Θεού, αλλά προχωρούν και στην έμπρακτη εφαρμογή τους και έτσι έχουν και το έλεος του Θεού. Είναι επίσης ωφέλιμα γι αυτούς για χάρη των οποίων τα πράττουν, γιατί έτσι απαλύνουν τον πόνο και την ταλαιπωρία τους.

Στη συνέχεια ο Απόστολος Παύλος συμβουλεύει τον Τίτο τί πρέπει να αποφεύγει, «. μωράς δε ζητήσεις και γενεαλογίας και έριες και μάχας νομικάς περιΐστασο εισί γαρ ανωφελείς και μάταιοι». Είναι δηλαδή μάταιες και άσκοπες οι αναζητήσεις σε διάφορους γενεαλογικούς καταλόγους που άρεσε ιδιαίτερα στους Ιουδαίους να συντάσσουν. Οι αναζητήσεις αυτές προκαλούσαν επιπλέον συγκρούσεις μεταξύ των συνομιλητών για η σημασία των διαφόρων διατάξεων του Μωσαϊκού νόμου. Όλα αυτά πρέπει να αποφεύγονται γιατί είναι ανώφελα. Επίσης τον καλεί να αποφεύγει αντιπαλότητες και συγκρούσεις, οι οποίες πιθανόν να σκανδαλίσουν τους πιστούς. Ο επίσκοπος, ως τύπος Χριστού, οφείλει να ειρηνεύει και να διαδίδει την ειρήνη του Χριστού στο ποίμνιό του.

Κατόπιν ο Απόστολος Παύλος γίνεται πιο συγκεκριμένος και τονίζει τη στάση που οφείλει ο Τίτος να έχει απέναντι στους αιρετικούς. Ο αιρετικός είναι αυτός ο οποίος φρονεί και πιστεύει κάτι διαφορετικό από εκείνο που η Εκκλησία διδάσκει. Εκείνος που κάνει την επιλογή αυτή, θέτει τον εαυτό του εκτός της εκκλησιαστικής κοινότητας. Χρέος λοιπόν του Τίτου και κατ’ επέκταση όλων των ποιμένων είναι να νουθετήσει τον αιρετικό μια και δυο φορές. Η νουθεσία δεν περιορίζεται στην απλή προτροπή, αλλά λαμβάνει μια ευρύτερη σημασία πατρικής αγάπης και ποιμαντικής φροντίδας. Αν παρόλα αυτά ο αιρετικός δεν μετανοήσει και παραμείνει αμετακίνητος στις απόψεις του, τότε δεν υπάρχει άλλη οδός παρά μόνο η παραίτηση κάθε προσπάθειας. Βασικά ο αιρετικός πρέπει να απομονώνεται από τους άλλους πιστούς γιατί υπάρχει η πιθανότητα να επηρεαστούν Και η αίρεση είναι η χειρότερη αμαρτία γιατί οδηγεί στην οριστική διακοπή της κοινωνίας με την Εκκλησία. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Απόστολος Παύλος δεν απορρίπτει εξαρχής τον αιρετικό, αλλά συνιστά το διάλογο μαζί του και την προσπάθεια για επαναφορά του στην ορθή πίστη. Εάν όμως οι προσπάθειες αποβούν μάταιες, τότε ο αιρετικός πρέπει να απομονώνεται, όπως ο ασθενής, ώστε να μην επηρεαστούν

τα άλλα μέλη της Εκκλησίας.

Στη ζωή του πιστού ανθρώπου δεν επαρκεί μόνο η θεωρία, χρειάζεται απαραίτητα και η πράξη. Η πράξη είναι εκείνη που ενσαρκώνει τη θεωρία και μετατρέπει την πίστη σε έμπρακτη μαρτυρία αγάπης. Βέβαια η οδός για τη σωτηρία είναι η πίστη, η τήρηση του θελήματος του Θεού. Ταυτόχρονα η πίστη πρέπει να είναι μια ζωντανή μαρτυρία που δίνει ο άνθρωπος στην καθημερινή του ζωή και όχι μια θεωρητική προσέγγιση. Ο Απ. Ιάκωβος ο Αδελφόθεος τονίζει χαρακτηριστικά: «Η πίστις χωρίς των έργων νεκρά εστί»(Ιακ. 2,20). Χριστιανοί χωρίς έργα είναι δἐντρα χωρίς καρπούς.

Τα καλά έργα είναι αρεστά από το Θεό και είναι ο καρπός της πίστης. Ο Θεός ευαρεστείται όταν ο πιστός άνθρωπος δίνει μαρτυρία αγάπης, όταν διακονεί στο όνομα του Ιησού Χριστού τον πάσχοντα αδελφό του. Σήμερα ειδικά, που οι ανάγκες των ανθρώπων αυξάνονται τόσο σε υλικά αγαθά αλλά και σε πνευματική ενίσχυση, οι πιστοί άνθρωποι καλούμαστε να δώσουμε τη μαρτυρία της αγάπης και της θυσίας του Ιησού Χριστού. Όπως αναφέραμε ήδη δεν είναι μόνο με την υλική βοήθεια που θα δείξουμε την ανιδιοτελή αγάπη μας αλλά και με ένα λόγο παρηγοριάς προς τους πονεμένους, τους ασθενείς, τους θλιβομένους. Η οικονομική κρίση αποτελεί πρόκληση για τους πιστούς να δώσουμε τη μαρτυρία της ανιδιοτελούς αγάπης, των καλών έργων της πίστης στο Θεό.